REPORTATGE | El Centre d'Estudis Tirant lo Rall de Deltebre ha editat la recerca històrica en format digital

Tot era fang i 'soldó'

Una trentena de testimonis recorden la darrera riuada que va patir l'actual municipi de Deltebre, ara fa 75 anys. Una exposició mostra les principals avingudes de l'Ebre al llarg del segle XX

J. JOAQUIM BUJ

El Centre d'Estudis Tirant lo Rall va presentar divendres passat la recerca sobre la riuada de 1937. El resultat ha estat un DVD amb els enregistraments orals dels 32 entrevistats que van viure aquesta experiència. Una de les conclusions és que «en aquella època estaven més ben preparats que ara davant d'una riuada», comenta al *Diari* el president de l'entitat, Francesc Ventura. Segons Ventura, «era gent molt previsora, guardaven provisions i disposaven de mitjans per sobreviure quan el riu se n'anava de mare».

Un altre aspecte a destacar és que no hi havia vies de comunicació entre els diferents nuclis urbans del Delta, de manera que cada família quedava aïllada i, per tant, «vivien una història singular». Els testimonis també mostren la solidaritat entre ells, ja que si algú s'havia quedat lluny de casa i sense possibilitats d'arribar-hi el deixaven quedar a la llar d'una altra família fins que baixés el cabal del riu.

Els incipients nuclis de població del delta de l'Ebre patiren dues grans avingudes al segle XX, la de 1907 i la de 1937. Malgrat tot, no va haver-hi víctimes mortals en cap dels dos casos.

Tot i els embassaments i la regulació actual del cabal del riu, a la memòria col·lectiva dels habitants de Deltebre encara es té la sensació que «una riuada pot tornar a vindre», comenta Ventura.

Projecció d'un dels testimonis participants al vídeo que es va presentar a Deltebre. FOTO: J. JOAQUIM BUJ

Entre les anècdotes que recull l'estudi crida l'atenció l'afirmació que «*natros* vam gaudir» en boca dels diversos testimonis, ja que era un esdeveniment que sortia de la normalitat. S'ha de tenir en compte que aquestes persones tenien, com a molt, vint anys, remarca Francesc Ventura.

Des d'aleshores, hi ha hagut un canvi total, sobretot en ensenyament, comunicacions i sanitat. Per exemple, fa 75 anys hi havia un metge itinerant per a tots els pobles del Delta. Ventura considera que «estaven més endarrerits que a la resta de Catalunya».

Un dels objectius d'aquesta recerca és suplir el buit de fonts d'informació que fan referència a la riuada de 1937 a la zona del delta de l'Ebre. La major part de bibliografia parla de Tortosa i dels pobles de riu amunt. Sobre el Delta, no hi havia cap font escrita, llevat dels autors locals Josep Bertomeu, Ignasi Royo, Domingo Fornós i Pilar Margalef.

Tirant lo Rall ha donat molta importància a les fonts orals, als informants que la van viure en primera persona, que ho recorden i que encara ens ho poden contar. 18 dones i 12 homes, la majoria de diferents punts de Deltebre, excepte una senyora de Sant Jaume d'Enveja, una de Camarles i un senyor que llavors vivia al Roquer.

> No va haver-hi víctimes mortals en cap de les dues riuades que va patir el delta de l'Ebre

A més, l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre ha cedit l'exposició 'La riuada de 1907', que tot i que està ambientada a Tortosa, apropa a les riuades històriques de l'Ebre, i a les seves conseqüències tant positives com negatives. L'exposició es podrà visitar fins al dia 4 de novembre, de 6 a 8 h de la tarda. De les riuades a Deltebre tan sols s'han trobat un parell de fotografies.

Tirant lo Rall

El nom suggereix una de les intencions primordials del Centre d'Estudis de Deltebre: «tirar el rall a *vore* què pesquem, arramblar-nos a la gent i capturar la seva memòria, com aquell que tira la xarxa i guarda com un tresor tot el que pesca», manifesten des de l'entitat.

El Centre d'Estudis Tirant lo Rall es va crear l'any 2008 i un dels seus primers objectius és documentar la història global del municipi de Deltebre. Es concreta en la preservació de la memòria històrica més recent a partir de testimonis i vivències personals.

Font: biblioteca.tortosa.cat